

danne Misligheder og Uligheder i Forholdene ere forhaanden, kan man neppe med Grund undre sig over, at der kan opstaae grundede Klager, Misforhold og Ængstelse hos de Næringsdrivende i Kjøbstæderne. Det er saaledes et Factum, det er vist, at der paa mange Steder i Kjøbstæderne ere etablerede fuldstændige Bryggerier, større eller mindre, som udgjøre Vedkommendes eneste Næringsvei; hvorvidt nu disse ville lide Skade ved Landbryggerierne, kan vistnok ikke være tvivlsomt. Den ærede Ordfører har gjort opmærksom paa det Tilfælde, hvor et Landdistrict grændser umiddelbart op til Byen. Enhver maa nu vist erkjende, at et Landbryggeri kan arbejde under heldigere Bilskaar end et Kjøbstadbyggeri; der er i de locale Forhold, i Brændstets Billighed, i Vandets Beskaffenhed osv., kort sagt i mange andre Forhold, hvorunder man paa Landet kan anlægge et Bryggeri, Omstændigheder tilstede, som kunne gjøre, at det vil kunne drives baade billigere og bedre fremfor i Kjøbstaden med lige Dygtighed. Nu veed jeg vel, at man som Grund til ikke at begunstige Byerne kan anføre Producternes Billighedsgjorelse, eller hvad jeg skal kalde det, for den mindre Formuende; det er vel et Formaal, man bør stræbe hen til, men dette mener jeg bør opnaaes ikke ved en stykkeviis, men ved en almindelig Ordning af Næringsforholdene. Naar den ærede Rigsdagsmand fremdeles har sagt, at Beskatningsforholdene i Kjøbstad og paa Landet være lige, da troer jeg med den ærede Ordfører virkelig, at han er paa Bilskaar; thi foruden, at det er mig ubekjendt, at Bryggeribygninger paa Landet hidtil have været beskattede, staaer det jo enhver Landboer, som i sin egen Bolig kan tilvirke Øl, frit for ubeskattet at tilvirke det. Jeg troer saaledes, at det er med god Grund, at Udvalget har udhavet det Mislige i en stykkeviis Ordning af Næringsforholdene, og at dets principale Indstilling, er vel begrundet. Jeg finder endelig ikke den Inconsequents i den subsidiaire Indstilling som den ærede 1ste Landstingsmand for 9de Kreds (Dahl) har troet at finde deri; jeg kan meget godt fatte, hvorfor det ærede Udvalg har gjort den, nemlig efter den Bestræbning, at Andre, som ikke samstemmede med Udvalgets Majoritet, muligen kunde ønske at gaae

en anden Vei, som dog i alt Fald vilde blive mindre sølelig for de Paagjældende i Kjøbstæderne.

Solberg: Jeg skulde ikke have taget Ordet i denne Sag, og navnlig ikke paa det Stadium, hvorpaa den for Tiden befinder sig, naar jeg ikke idag havde hørt udtale Grundsatninger, som forekomme mig ikke at være saaa ganske heldige med Hensyn til nyttige Reformers Fremme. Den samme Fremgangsmaade, som de ærede Talere idag have brugt mod at fremme Landbryggerierne, forekommer det mig, man altid bruger, naar der er Tale om saadanne Reformers. Derfor der f. Ex. tales om et heelt stort Lovforslag, som tilsigter en Lings Regulering, en ny Ordning af Forhold enten paa Landet eller i Kjøbstæderne, saa siger man: „Tiden er endnu ikke kommen; det er altfor besværligt med dette store Forslag, lader os gaae gradviis og forstigtigt frem, lader os see, hvorledes det Enkelte stiller sig, inden man gaaer til at omstyrte det hele Bestaaende,“ og, naar saa de ærede Ministre komme frem med et Forslag, der sigter til en stykkeviis Ordning, saa sige de: „Nei, det ville vi heller ikke have, lader os blive, til vi kunne faae noget Heelt, saa ville vi see, hvorledes det stiller sig,“ og paa den Maade modsætte de sig systematisk enhver Forbedring. Det var, hvad jeg i Almindelighed skulde tillade mig at fremhæve denne Sag betræffende.

Jeg skal nu tillade mig at imødegaae nogle af de Uttringer, som ere fremførte af de ærede Herrer, der have modsat sig § 3. Det er anført af en æret Rigsdagsmand for Kjøbenhavn (Ørsted), at Kjøbstæderne besvare sig over, at enkelte af Landboerne nedsætte sig paa Kjøbstadgrund. Det forekommer mig dog noget stærkt, at Kjøbstæderne ville besvare sig over, at Folk bygge og boe paa en Kjøbstadgrund, fordi de oprindeligt ere fødte paa Landet. Hvorfor flytte disse Folk ind i en By eller bygge paa dens Grund, uden for at arbejde for Kjøbstaden? Men det er billigt og naturligt, at de, som bruge Arbeidsmanden, medens han er i sine kraftige Aar, ogsaa ernære ham, naar han ikke længere kan arbejde. Noget, som ogsaa bruges, nemlig at Kjøbstæderne bruge Folk, der ere fra Landcommunerne, saa-